

ČESKÁ REPUBLIKA

Česká školní inspekce

Moravskoslezský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Zvláštní škola, Ostrava - Mariánské Hory, Karasova 6

Karasova 6, 709 00 Ostrava Mariánské Hory

Identifikátor školy: 600 171 612

Termín konání orientační inspekce: 24. - 25. leden

Čj.	141 81/02-005136
Signatura	on6zv526

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Zvláštní škola Ostrava, Mariánské Hory, Karasova 6, zařazená do sítě škol Rozhodnutím MŠMT ČR čj. 14 174/2000-21 má v současné době 177 žáků zařazených do 15 tříd. Převážná většina žáků pochází se sociokulturně znevýhodněného prostředí.

Součástí školy je zvláštní škola, která v osmi třídách poskytuje vzdělání 83 žákům. Další součástí školy představují speciální třídy základní školy (pět tříd se 70 žáky), v nichž jsou zařazeni žáci se specifickými poruchami učení, žáci s příznaky ADHD a LMD i žáci ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. Tyto třídy pracují podle vzdělávacího programu „Obecná škola“. V prvním a třetím ročníku je využit i program „Začít spolu“, přičemž jedna třetí třída je sledována v rámci výzkumného experimentu Masarykovy univerzity Brno.

Pro žáky s odloženou školní docházkou nabízí škola přípravné třídy (dvě třídy s 24 žáky) orientované na pomoc žákům ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. Činnost v přípravných třídách vychází z programu Začít spolu. Při škole pracuje i školní družina, kterou navštěvuje 12 žáků.

Velmi bohatá je mimoškolní činnost. Na škole pracují kroužky se zaměřením na estetickou výchovu, tělesnou výchovu i na rozumovou výchovu. V těchto oblastech pořádá škola i jednorázové akce v podobě soutěží, her, výletů a výstav.

Orientační inspekce byla zaměřena na zhodnocení průběhu a podmínek vzdělávání ve všech součástech školy.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Speciální třídy základní školy

Matematika

Výuka matematiky byla sledována ve třech třídách základní školy. Časová dotace odpovídala schválenému učebnímu plánu, obsah výuky byl v souladu se schválenými učebními osnovami „Obecná škola“.

Vyučující měli zpracovány časově tematické plány, které vychází z učebních osnov a respektují aktuální složení třídy. Časově tematické plány zajišťují kontinuitu výuky mezi jednotlivými ročníky a zabraňují vzniku obsahové duplicity. Učitelé pracují s osobní dokumentací žáků. Pro žáky, kteří mají specifické poruchy učení mají zpracovány individuální vzdělávací plány.

Ze tří vyučujících splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti stanovené MŠMT ČR dvě učitelky. Třetí si v současné době doplňuje kvalifikaci studiem speciální pedagogiky na pedagogické fakultě.

Výuka probíhá ve třídách, které poskytují žákům dostatek prostoru a mají i dobré světelné podmínky. Třídy jsou vybaveny moderními pracovními stoly, klasickými školními židlemi a skříňkami pro uložení pomůcek. K výzdobě jsou použity především obrazové pomůcky a žákovské práce. Učební prostředí je podnětné a estetické.

Škola je zaměřena na práci s žáky ze znevýhodněného sociokulturního prostředí. Učitelé ve sledovaných hodinách volili správný přístup i metody výuky respektující specifické potřeby těchto žáků. Organizace vyučovacích hodin umožňovala žákům prožít pocit úspěšného uplatnění. Častá absence žáků způsobuje v některých třídách problémy s dodržováním postupu podle časově tematických plánů.

Struktura vyučovacích hodin byla pestrá, vycházela ze stanovených učebních cílů, věku žáků i jejich individuálních schopností. Výběr a sled poskytovaných informací byl přiměřený náročností učiva, věkovým zvláštnostem i specifickým podmínkám tříd. Organizační pokyny byly jasné, srozumitelné a přiměřené věku žáků.

Učitelé sledovali jak se žákům daří dosahovat plánovaných učebních cílů. Žáci měli možnost pracovat vlastním tempem a v případě potřeby jim učitelé poskytli i individuální pomoc. Vhodným způsobem byly využity učebnice, pracovní sešity, pracovní listy a další učební pomůcky. Individuální potřeby a schopnosti žáků byly zohledněny. Pro žáky se specifickými poruchami učení mají vyučující zpracovány individuální vzdělávací plány, které jsou základem individuálního přístupu ve vyučování. Vedle individuálního přístupu byly uplatněny i skupinové formy práce. Vyučovací čas byl efektivně využit.

Motivace ve sledovaných hodinách vycházela z dobrých interpersonálních vztahů, respektování potřeb žáků, z jejich praktických zkušeností a významnou roli hrálo i emocionální působení na žáky. Velmi účinně bylo využíváno i motivačních výzev a pozitivního posilování.

Učitelé věnovali dostatečnou pozornost prověřování úrovně výchozích znalostí a dovedností. Průběžně vyhodnocovali výsledky učení. Jejich otázky byly zaměřeny na pamětné osvojení učiva i na pochopení vztahů a souvislostí. Zkoušení navazovalo na probírané učivo a mělo charakter zpětné vazby. Při hodnocení byly respektovány individuální dispozice žáků a byla oceňována jejich snaha a dosažený pokrok. Hodnocení výkonu bylo objektivní, spravedlivé a zdůvodněné.

Pravidla vzájemného jednání jsou vymezena školním řádem. Ve sledovaných hodinách byla známá, akceptována a respektována. V jedné ze sledovaných hodin byla výuka zahájena komunikačním kruhem. Této hodiny se jako pozorovatel zúčastnil i otec jedné žákyně. Žáci, rodič i učitelka si v kruhu navzájem popřáli příjemný den a úspěch v další činnosti. Tím vznikla již na počátku hodiny velmi příznivá, emocionálně pozitivní, pracovní atmosféra.

Komunikace mezi učiteli a žáky vychází ze vzájemné důvěry a vytváří prostor ke vzájemné diskusi. Učitelé svým jednáním ovlivňovali pozitivně psychosociální podmínky výuky. Důsledně dbali na rozvíjení komunikativních dovedností žáků, vedli je ke správné, jasné a přesné formulaci názorů a opravovali nepřesné výroky. Verbální i neverbální komunikace učitelů byla na velmi dobré úrovni.

Úroveň výuky matematiky ve speciálních třídách základní školy je hodnocena jako velmi dobrá.

Český jazyk

Hospitace byly provedeny v 1. - 3. třídě. Výuka probíhá podle učebních osnov Obecné školy. Týdenní hodinová dotace je pevně stanovena a je v rozmezí daném učebním plánem. Členění českého jazyka na jednotlivé části - čtení a vztah k literatuře, psaní, dorozumívací činnosti a schopnosti, poznávání jazyka a pravopisu bylo v souladu s učebními dokumenty. Kontinuitu výuky zajišťovali učitelé prostřednictvím časově-tematických plánů. Bezprostřední příprava jednotlivých sledovaných hodin byla velmi dobrá.

Učitelé, u kterých byly hospitace provedeny, splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Materiální podmínky jsou velmi dobré. Žáci měli k dispozici učebnice, pracovní sešity, dostatek názorných pomůcek. Výukové prostory byly standardní, učebny byly dostatečně velké, podnětně uspořádané i vybavené. Třídní učitelé dbali na estetickou úroveň učeben. Využívány byly zejména výtvarné práce dětí, různé nástěnné tabule k výuce českého jazyka a dalších předmětů. Do hodin byly zařazovány relaxační a pohybové prvky. Psychohygienické zásady byly ve sledovaných hodinách dodržovány.

Sledované hodiny českého jazyka navazovaly na předcházející učivo. Byl střídán frontální styl práce s individuálně zadávanými úkoly, nevyskytoval se rutinní přístup s převahou verbálního projevu učitele. Byla naplňována filosofie Obecné školy „dítě v centru zájmu“. Zadávanými úkoly a samostatnou prací byli žáci vedeni k logickému uvažování. Nácvik nových jevů probíhal s využitím názorných nákresů a pomůcek. Žáci měli dostatek možností vyjadřovat své názory.

V hodinách byla využívána především vstupní motivace. Další prostředky motivace se objevovaly i v průběhu hodin. V hodinách převládalo verbální hodnocení přímo po výkonu, klasifikace byla zaznamenána jen velmi zřídka. Diferencované a speciální úkoly pro žáky s vývojovými poruchami učení byly využívány.

Vztahy mezi učiteli a žáky byly založeny na vzájemné důvěře. Občas se projeví nežádoucí projevy chování, což je ve třídách s převahou žáků ze znevýhodněného sociokulturního prostředí vcelku běžné, ale učitelé tyto projevy dokázali usměrňovat. Pracovní atmosféra hodin byla klidná a vstřícná, žáci komunikovali s důvěrou a projevovali spíše pozitivní vztah k předmětu.

Úroveň výuky českého jazyka ve sledovaných hodinách speciálních tříd základní školy je hodnocena jako velmi dobrá.

Zvláštní škola

Matematika

Týdenní hodinová dotace odpovídá učebnímu plánu, členění matematiky na aritmetiku a geometrii je v souladu s požadavky vzdělávacího programu zvláštní školy. Všechny sledované hodiny byly dobře časově rozvrženy a zakončeny strukturovaným závěrem.

Materiální podmínky školy jsou na standardní úrovni. Psychohygienické zásady byly vždy dodržovány. Relaxační prvky byly více zařazovány na nižším stupni. Personálně je zajištěna výuka matematiky vyučujícími s potřebnou odbornou a pedagogickou způsobilostí.

Organizace, metody a formy práce měly ve sledovaných hodinách nadprůměrnou úroveň. V hodinách převládalo standardní pojetí výuky, převažoval činnostní styl, byly zařazeny funkční pomůcky a vždy se ve větší či menší míře pracovalo s názorem. Všichni vyučující uplatňovali individuální přístup. V realizaci vnitřní diferenciaci mají učitelé vybudovaný účelný a promyšlený systém. Žáci projevili ve výuce dobré pracovní návyky. Ve všech třídách měli učitelé připraveny názorné pomůcky, často střídali metody a formy práce se záměrem usnadnit žákům pochopení a procvičování učiva i aktivně zapojit do procesu citovou složku osobnosti.

Vyučující ve všech hodinách hodnotili výkony žáků slovně, povzbuzovali je pochvalami. Zvláště při výuce mladších žáků byla velmi dobře využívána jak vstupní, tak průběžná motivace. Starší žáci byli seznámeni s programem hodiny. Motivace k jednotlivým úkolům byla zaznamenána ve všech sledovaných hodinách.

Atmosféra sledovaných hodin byla pracovní, příjemná, učitelé nemuseli řešit nežádoucí projevy, žáci se chovali i o přestávkách ukázněně. Ve všech třídách byla zcela zřejmá důvěra žáků k učitelům. Učitelům se podařilo vytvořit tolerantní prostředí vzájemné důvěry, žáci se chovali sami k sobě přátelsky. Ze strany učitelů nebyly vytvářeny žádné komunikační bariéry, míra empatie byla vysoká.

Úroveň výuky v matematice je hodnocena jako velmi dobrá.

Český jazyk

Týdenní časová dotace v jednotlivých ročnících odpovídá schválenému učebnímu plánu. V devátém ročníku je povýšena o jednu hodinu v souladu s dodatkem k učebnímu plánu a s úpravou vzdělávacího programu zvláštní školy. Učební osnovy mají vyučující rozpracovány v časově tematických plánech, které zajišťují kontinuitu výuky předmětu mezi jednotlivými ročníky. Stanovené výukové cíle odpovídají vzdělávacímu programu i individuálním vzdělávacím plánům jednotlivých žáků.

Získané poznatky a vědomosti mohou žáci osmých a devátých ročníků uplatnit a rozvíjet v knihovnickém kroužku. Žáci celé školy se podílejí svými příspěvky a výtvarnými pracemi na vydávání školního časopisu Karásek, který vychází od roku 1996. Časopis obsahuje zprávy a informace ze života tříd, školy, probíhajících mimoškolních aktivit i zprávy o úspěších našich vynikajících sportovců. Jeho součástí jsou zábavné hry, soutěže a kvízy, které se vztahují k probíranému učivu v jednotlivých ročnících.

Výuka byla sledována u šesti vyučujících, z nichž tři nespĺňují stanovené podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Tato skutečnost neměla vliv na kvalitu výuky.

Předmět je vyučován v kmenových třídách, které jsou vybaveny starším školním nábytkem a nástěnnými obrazovými učebními pomůckami. Uspořádání tříd je účelné a respektuje prostorové možnosti dané třídy. Kabinet je vybaven standardními učebními pomůckami a je průběžně doplňován podle finančních možností školy. Vybavení žákovské a učitelské knihovny je dostačující.

Organizace sledovaných hodin odpovídala stávajícím materiálním, psychohygienickým a sociodemografickým podmínkám. Vytvářela prostor pro frontální vyučování, skupinové i individuální organizační formy. Organizační pokyny byly jednoznačné a přiměřené aktuálnímu složení tříd. Čas věnovaný učebním činnostem byl dobře rozvržen. Stavba hodin všech sledovaných složek českého jazyka měla jasnou a ucelenou strukturu. Vyučující dokázali v případě potřeby modifikovat průběh výuky a preferovali zásadu názornosti a individuálního přístupu. Na nižším stupni prováděli diagnostické sledování za účelem zjištění úrovně schopností jednotlivých žáků.

Metody výuky byly didakticky účinné. Jejich efektivita byla zvýrazněna používáním názorných učebních pomůcek a didaktické techniky. Sledováním únavy žáků a zařazením relaxačních chvil respektovali vyučující psychohygienické požadavky. Učivo bylo přiměřeně náročné, věcně správně interpretované a umožňovalo všem žákům úspěšné uplatnění.

Průběžným používáním motivačních metod výuky byli žáci udržováni v neustále pozornosti a aktivitě v učebních činnostech. Motivace využívala životních zkušeností žáků, mezipředmětových vztahů, aktualizace učiva a v nižších ročnících i emotivního působení. Ve většině sledovaných hodin byla motivace účinná a efektivní.

Vyučující vyhodnocovali výsledky učení a na jeho základě prováděli korekční postupy. Hodnocení respektovalo individuální zvláštnosti žáků. Bylo objektivní, oceňovalo snahu a pokrok. Převážně pozitivní hodnocení všichni akceptovali. V závěru některých hodin měli žáci možnost sebehodnocení a hodnocení výkonu ostatních spolužáků. Tato hodnocení byla vyučujícími řízena a usměrňována. Kontrolou žákovských knížek bylo zjištěno, že četnost klasifikace je dostatečná a poskytuje zákonným zástupcům dostatek informací. Klasifikace v některých třídách využívala možnosti širšího slovního hodnocení.

Sociodemografické podmínky ovlivňovaly individuální řečové schopnosti a dovednosti žáků. Učitelé vytvářeli dostatek prostoru pro vyjádření názorů jednotlivých žáků, přiměřeně rozvíjeli a usměrňovali jejich individuální komunikativní dovednosti. V průběhu komunikace ověřovali pochopení obsahu pojmů. Neustálou pozornost věnovali rozvoji fonematického sluchu,

rozlišování délek samohlásek a správnému slovnímu přízvuku.

Projevy nežádoucího chování v jedné sledované hodině byly vyučujícím vhodným způsobem eliminovány. Všichni pedagogové v průběhu vyučování i o přestávkách pozitivně ovlivňovali vzájemnou interakci a komunikaci žáků.

Úroveň výuky českého jazyka je hodnocena jako velmi dobrá.

Pracovní vyučování

Týdenní hodinová dotace přidělená jednotlivým ročníkům odpovídá schválenému vzdělávacímu programu. Pracovní vyučování je členěno na dílenské práce, pěstitelské práce a práce v domácnosti. Je zaměřeno na vytváření potřebných pracovních dovedností a návyků a je koncipováno se záměrem diagnostiky pracovních dovedností a vytváření předprofesní orientace žáků. Stanovené výukové cíle odpovídají standardu vzdělávání. Členění učiva do jednotlivých ročníků respektuje zásadu postupnosti a posloupnosti. Všichni vyučující mají zpracovány časově tematické plány učiva, které zajišťují jeho návaznost. Bezprostřední příprava na výuku byla promyšlená.

Ve sledovaných hodinách vyučovali pracovní vyučování učitelé, kteří splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Pro výuku pracovního vyučování má škola k dispozici standardně vybavenou cvičnou kuchyň s jídelním koutem a školní dřevo-dílnu s dostatkem pracovního nářadí. K výuce pěstitelských prací slouží školní pozemek v areálu školy. Škola má vlastní keramickou pec, proto je v rámci pracovního vyučování zařazena i práce s hrnčířskou hlinou. Psychohygienické zásady byly v hospitovaných hodinách dodržovány.

Výuka převážně probíhala formou instruktáže, veškeré činnosti byly názorně předváděny, objasněny, jednotlivé pracovní úkony žáci individuálně nacvičovali za dohledu vyučujících. Pracovní činnosti byly průběžně hodnoceny, chyby byly odstraňovány. Výuka byla zaměřena na rozvoj kladného vztahu k práci, dodržování technologie postupu, pořádku a pečlivosti. Ve výuce bylo využíváno mezipředmětových vztahů a pracovních zkušeností žáků. Žáci manuálně zručnější pracovali samostatně a byla od nich požadována kvalitněji provedená práce než u žáků manuálně méně zručných. V části výkladové měli žáci možnost vyjádřit svůj názor.

Pokyny byly učiteli sdělovány srozumitelně a s logickou návazností. Ve všech hodinách pracovali žáci se zájmem a měli dostatek prostoru vyzkoušet si všechny činnosti, které s plněním úkolů souvisely. Pracovalo se přiměřeným tempem, podle potřeby i s individuální dopomocí učitelů. Z většiny hodin bylo zřejmé vedení žáků k pracovním návykům.

K motivování žáků byly využity především vhodné náměty činností a praktické využití zhotovovaných výrobků. Dominantním motivačním činitelem je profesionální úroveň vyučujících, užitečnost vykonávané práce a hodnocení. Žáci jsou informováni o smyslu své vlastní práce, výrobky žáků jsou funkční a na velmi dobré estetické úrovni. Pracovní výkony i snaha žáků je hodnocena se zaměřením na pozitivní posilování vztahu žáků k pracovním činnostem.

Interakce a komunikace mezi učiteli a žáky je vstřícná a rozvíjející. Je dbáno na dodržování zásad slušného chování a respektování osobnosti žáka. Komunikace je soustředěna na funkci informační, pochopení významu instrukcí a odborných termínů, je dán prostor pro diskusi k jednotlivým pracovním činnostem. Učující dbali na úroveň verbálního projevu žáků.

Úroveň výuky pracovního vyučování je hodnocena jako vynikající.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání ve sledované oblasti

Všichni vyučující mají zpracovány časově tematické plány učiva vycházející ze schválených učebních dokumentů. Jejich bezprostřední příprava na výuku je pečlivá. Kvalita plánování a přípravy výuky je hodnocena jako velmi dobrá.

V současné době vyučuje ve škole dvacet vyučujících, sedm z nich nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti stanovené vyhláškou MŠMT ČR. Kvalita výuky není nedostatečnou odbornou a pedagogickou způsobilostí negativně ovlivněna. Čtyři učitelé, jimž chybí odborná a pedagogická způsobilost, dálkově studují speciální pedagogiku. Personální podmínky výuky jsou hodnoceny jako dobré.

Škola má dostatek prostor pro výuku, vybavení školy nábytkem a učebními pomůckami odpovídá současné úrovni škol. K dispozici je i učitelská a žákovská knihovna, dílna vybavená pro práci se dřevem, cvičná kuchyně a hrnčířská dílna. Materiální podmínky výuky jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Vyučující znají pedagogickou dokumentaci žáků, respektují jejich individuální tempo, zařazují do výuky komunitní kruhy, relaxační i pohybové prvky a dbají na pestrou skladbu vyučovacích hodin. Dodržován je i pitný režim. Psychohygienické podmínky výuky jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Ve struktuře vyučovacích hodin se prolínají hromadné, skupinové i individuální formy práce. Vlastní organizace jednotlivých hodin je promyšlená, organizační pokyny učitelů jsou jasné, srozumitelné a stručné. Organizace vyučovacích hodin je hodnocena jako velmi dobrá.

Vstupní i průběžná motivace směřuje ve většině sledovaných tříd k vyvolání zájmu o právě probírané učivo. Vychází ze zkušeností žáků, z mezipředmětových vztahů i praktické aplikace poznatků. Většina vyučujících se při motivaci opírá o pozitivní interpersonální vztahy a snaží se o emocionální působení na žáky. Hodnocení je spravedlivé, objektivní a převážně pozitivní. Motivace a hodnocení jsou hodnoceny jako vynikající.

Mezi učiteli a žáky jsou dobré interpersonální vztahy vycházející z atmosféry vzájemné důvěry. Učitelé dbají na rozvíjení komunikativních dovedností svých žáků a jsou jim v této oblasti příkladem. Interakce a komunikace jsou hodnoceny jako vynikající.

Celková úroveň průběhu vzdělávání je hodnocena jako velmi dobrá.

HODNOCENÍ PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ

Na základě analýzy sociodemografických podmínek a podmínek školy je zpracována koncepce školy. Z koncepce školy vychází Plán hlavních úkolů dlouhodobého rozvoje školy pro období 2001 - 2005. V něm jsou jako hlavní úkoly uvedeny:

1. Vytváření tvůrčího a přátelského prostředí ve škole.
2. Vytváření podmínek pro lepší začlenění handicapovaných dětí do školského vzdělávání.
3. Využívání pestrého spektra organizačních forem a metod práce. Důraz je zde kladen na individuální a skupinové formy práce, názornost, přiměřenost a časté střídání činností, na praktické využití vědomostí a na práci s knihou a osobním počítačem.
4. Boj proti negativním jevům. V této oblasti se škola zaměřuje na výchovu k toleranci, vysvětlování škodlivosti xenofobie a projevů rasismu. Pozornost je věnována i formování zdravého životního stylu a prevenci sociopatologickým jevům (toxikománie, kriminalita). Důležitou složku prevence tvoří i zaměření na výchovu k účelnému využití volného času (zájmové kroužky, nepovinné předměty).
5. Vzdělávání učitelů a asistentů. Cílem práce je zvyšování kvalifikace, studium odborné literatury a účast na odborných kurzech, akcích PAU a Hnutí R. Jedním z dílčích cílů je i ovládnutí práce s osobním počítačem.
6. Materiální rozvoj školy je zaměřen na obnovu a modernizaci učebních pomůcek a na vybavení školy osobními počítači.

Tyto úkoly jsou rozpracovány v dokumentu „Hlavní úkoly výchovně vzdělávacího plánu pro školní rok 2001/2002“. Na roční plán navazuje plán práce výchovného poradce, plán práce preventisty sociálně patologických jevů, minimální preventivní protidrogový program, plán personálního rozvoje pracovníků, plán pedagogických rad a porad, plán hospitační a kontrolní činnosti.

Plánování tvoří ucelený systém plánů, které vychází z koncepce školy a jasně vymezují základní cíle v jednotlivých oblastech práce školy. Stanovené cíle jsou reálné. Na tvorbě plánů se mohli svými podněty podílet i jednotliví pracovníci školy. Plán ročních úkolů na školní rok 2001/2002 byl projednán pedagogickou radou dne 31. srpna 2001.

Výuka na zvláštní škole probíhá podle vzdělávacího programu pro zvláštní školy, schváleného MŠMT ČR pod čj.22 980/97-22, speciální třídy základní školy pracují podle vzdělávacího programu „Obecná škola“ čj.120 35/97-20 a přípravné třídy postupují podle programu „Začít spolu“. V duchu tohoto programu pracují i první třídy a třetí třída základní školy. Všichni vyučující mají zpracovány časově tematické plány učiva, které jsou koordinovány tak, aby se vyloučila duplicita a zabezpečila návaznost učiva jednotlivých ročníků.

Žáci mohou využít nabídku nepovinných předmětů - německý jazyk, zdravotní tělesná výchova, logopedie a rodinná výchova. Další možnosti poskytují zájmové kroužky zřízené školou - knihovnický, redakční (sdružuje zájemce o práci ve školní časopise Karásek), dysáček (pomoc žákům s poruchami učení), hravá škola, škola hrou, školák, anglický jazyk, tři sportovní kroužky a dva kroužky pracující v duchu metody dobrého startu.

Žákům se specifickými poruchami učení je věnována značná pozornost. Pro každého je zpracován individuální vzdělávací program a navíc může navštěvovat zájmový kroužek zaměřený na nápravu těchto poruch.

Zvláštní škola Ostrava Mariánské Hory sdružuje osm tříd zvláštní školy, pět speciálních tříd základní školy a dvě přípravné třídy. V čele školy je ředitelka, která jedná za školu jako oprávněná osoba. Jejím statutárním zástupcem je zástupkyně ředitelky. Poradním orgánem

ředitelky je pedagogická rada a širší vedení školy, které se schází jednou měsíčně. Kompetence pracovníků jsou určeny vnitřním řádem školy a pracovními náplněmi pracovníků. Organizační struktura umožňuje účinné řízení.

Pracovníci školy mají přístup ke všem potřebným informacím. Škola má učitelskou i žákovskou knihovnu, k dispozici jsou i právní normy v písemné i elektronické verzi. Nové informace jsou předávány rychle a včas. K tomu slouží pedagogické rady, provozní porady a informační nástěnky. V případě potřeby jsou informace předávány i formou individuálních rozhovorů. Pravidla práce s informacemi jsou zpracována v souladu s odpovídající právní normou a všichni pracovníci s nimi byli seznámeni, stejně jako s pravidly pro ochranu osobních dat.

Informace rodičům jsou předávány na pravidelných schůzkách, písemně i formou osobních pohovorů a konzultací. V zájmu zlepšení vztahů mezi školou a rodiči nabízí škola rodičům návštěvu vyučovacích hodin. V době inspekce tuto možnost využil otec jedné žákyně první třídy. Pro zabezpečení dobré informovanosti žáků slouží i vysílání školního rozhlasu a školní časopis Karásek.

Jedním z hlavních úkolů školy je dobrá spolupráce s rodinami žáků. Tento úkol se daří plnit v přípravných třídách a v nižších ročnících základní i zvláštní školy. Zájem rodičů však s postupujícím časem opadá, rodiče starších žáků přes veškerou snahu školy přicházejí do školy jen na pozvání.

Ve snaze o dosažení co nejlepších výsledků se škola zapojila do činnosti PAU, v zájmu volby optimálních výchovných přístupů k žákům z rómských rodin spolupracuje s Hnutím R. Zapojila se i do longitudinálního výzkumu OSF Praha. Na škole probíhá dlouhodobý výzkum zaměřený na experimentální třídu v níž se ověřuje program Začít spolu. V rámci prevence sociálně patologických jevů spolupracuje škola s Renarkonem a tradičně dobrá je i spolupráce s pedagogicko psychologickou poradnou.

Na veřejnosti se škola prezentuje prostřednictvím článků v tisku, televizních zpráv v regionálním vysílání, výstavami výtvarných prací, účastí na sportovních soutěžích a školním časopisem Karásek. Přehled prezentace školy včetně kopií článků a fotografií z jednotlivých akcí obsahuje výroční zpráva.

Výroční zpráva je až na malou odchylku členěna podle osnovy uvedené v zákoně o státní správě a samosprávě ve školství. Zpráva je zpracována pečlivě a přináší dostatek informací o škole i o výsledcích její práce. Hodnocení výsledků není jen přehledem úspěchů. Zamýšlí se i nad neúspěchy a hledá cesty k jejich řešení. Z tohoto pohledu je zpráva cenným zdrojem pro sebehodnocení školy. Přípomínky pracovníků i orgánů státní správy, samosprávy a dalších partnerů ředitelka školy využívá pro zlepšení práce školy.

Rozhodnutí ředitelky školy jsou jednoznačná, konkrétní, jasná, adresná a včasná.

Ucelený a dobře promyšlený systém plánování doplňuje dobrá úroveň operativního řízení umožňující rychle a včas reagovat na nové, neočekávané podněty a jevy. Základními nástroji operativního řízení jsou pravidelné porady širšího vedení, pedagogické rady a provozní porady, z nichž vyplývají úkoly pro jednotlivé pracovníky. Operativní řízení je funkční, pružné a účinné.

Ve vedení pracovníků uplatňuje ředitelka demokratický styl řízení. Výsledkem jejího působení je příznivá pracovní atmosféra, zájem o zvyšování kvalifikace cestou dalšího vzdělávání a snaha přenášet nové poznatky do praxe. Tvořivost učitelů nachází své uplatnění i v oblasti vedení zájmových kroužků a ve tvorbě učebních pomůcek.

Ředitelka klade důraz na odborný růst pedagogických pracovníků. Vede zaměstnance ke studiu odborné literatury, k účasti na různých kurzech a sleduje zvyšování kvalifikace učitelů i asistentů. Součástí plánu školy je i plán personálního rozvoje pracovníků. Začínajícím

a nekvalifikovaným pracovníkům je zabezpečena pomoc uvádějícího učitele.

Kritéria pro hodnocení pracovníků jsou stanovena vnitřním platovým řádem, který byl s pracovníky projednán. Jsou základem pravidelného hodnocení, které probíhá dvakrát ročně. Současně je prováděno průběžné hodnocení, které se opírá o výsledky kontrolní a hospitační činnosti.

Systém pravidelného sebehodnocení školy vychází ze závěrů kontrolní činnosti vedoucích pracovníků, z výsledků výchovně vzdělávací práce hodnocených na pedagogických radách i z hodnocení úrovně mimoškolní činnosti. Závěrem sebehodnocení je výroční zpráva školy.

Škola má vytvořen systém vnitřní kontroly, který je rozpracován v plánu kontrolní a hospitační činnosti. Plán zahrnuje kontrolu všech oblastí činnosti školy. Od počátku školního roku bylo provedeno šestnáct kontrol v oblasti hospodaření, provozu, bezpečnosti práce a vedení pedagogické dokumentace. Ve stejné době bylo uskutečněno čtrnáct hospitací ve vyučovacích hodinách. Součástí kontrolní činnosti výchovně vzdělávacího procesu jsou i prověrky z matematiky a jazyka českého, které se píšou dvakrát ročně a jsou vyhodnoceny na pedagogických radách. Výsledky kontrol jsou řádně zaznamenány, analyzovány a projednány na širším vedení školy. S výsledky kontrol a přijatými opatřeními jsou pracovníci, kterých se kontrola týká seznámeni.

Ředitelka pravidelně sleduje dodržování rozpočtové kázně a hospodaření se školními prostředky. Pravidelně sleduje spotřebu energií a vody. Na základě výsledku kontrol přijímá potřebná opatření.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Plánování vychází z analýzy sociodemografických podmínek i podmínek školy. Plánování je pojato jako ucelený systém na sebe navazujících plánů, které zahrnují všechny oblasti činnosti školy. Kvalita, účelnost i rozsah plánování jsou hodnoceny jako vynikající.

Organizace školy je dobře promyšlená a rozpracovaná ve vnitřních předpisech a směrnících. Také úroveň operativního řízení pomáhá zlepšovat kvalitu práce školy. Kvalita a funkčnost organizačního uspořádání školy a informačních systémů je hodnocena jako vynikající.

Vedení školy vytváří velmi dobré pracovní prostředí. Vede zaměstnance ke zvyšování kvalifikace a dbá na jejich odborný růst. Účelně využívá pestrou škálu motivačních nástrojů. Vedení a motivování pracovníků je hodnoceno jako vynikající.

Dobře propracovaný systém kontroly a pravidelně prováděná kontrolní činnost zvyšuje efektivitu práce školy. Kvalita a funkčnost kontrolní činnosti je hodnocena jako vynikající.

Celkově jsou podmínky vzdělávání hodnoceny jako vynikající.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Přípravná třída

Škola má dvě přípravné třídy pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. Třídy navštěvují převážně romské děti. Výchovně-vzdělávací proces se ve svých finálních cílech řídí dokumentem Přípravná třída pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. Při jeho realizaci je využit mezinárodní program předškolní výchovy Začít spolu. Při působení na děti jsou respektovány sociodemografické podmínky.

Výchovný proces zajišťují učitelky s odbornou a pedagogickou způsobilostí. Učitelky pro výchovně vzdělávací činnost mají zpracovány týdenní plány s ucelenými tématy, která jsou následně rozpracovaná pro jednotlivá centra aktivity (domácnost, ateliér, kostky, pokusy, objevy, knihy a písmena, dílna, hudba).

Třída je uspořádána tak, aby byl prostor rozdělen do částí, které stimulují děti ke hře a k práci. V centrech aktivity jsou materiály, které děti tvořivým způsobem využívají. Pracují v malých skupinách, při činnostech přirozeně komunikují. Jsou vedeny k samostatnosti a ke spolupráci. Ke všem materiálům a hračkám mají děti volný přístup.

Začátek výuky probíhá tak, že děti sedí v kruhu, přivítají se, popřejí si pěkný den a volně si povídají. Poté učitelka motivuje děti k činnosti v centrech, po dokončení práce mohou volně přecházet k jiné činnosti.

Ve všech sledovaných činnostech byly vhodně zařazeny pomůcky, kterých je pro realizaci vzdělávacího procesu dostatek

Psychohygienické podmínky pro uskutečňování činností byly velmi dobré, pitný režim je zaveden. Učitelky v největší možné míře činnosti motivovaly, vhodně zvolenými pomůckami vzbuzovaly zájem o zadaný úkol a vedly děti povzbuzením i pochvalou k jeho dokončení. Motivace činností byla dominantní, interakce a komunikace byla velmi dobrá, ve třídě bylo vytvořeno příjemné a radostné prostředí. Střídán byl živější pohyb s klidnou prací u stolků. Organizace sledovaných prací byla velmi dobře promyšlena. Ve všech sledovaných činnostech byly plně respektovány individuální možnosti a schopnosti dětí, jejich pracovní tempo při zvládnutí zadaných úkolů.

Součástí programu Začít spolu je i pozorování a písemné záznamy o dětech, poznání toho, jak se naplánované činnosti dětem líbily, zpětná vazba o vhodnosti naplánovaných činností a jejich realizace. Na pozadí velmi dobré úrovně výchovně vzdělávací práce s dětmi se jeví záznamy o dětech, které učitelky vedou jako povrchní a povšechné. V záznamech schází vstupní hodnocení, nezachycují ani změny v chování dítěte a jeho pokroky v jakékoliv oblasti vývoje.

Přípravné třídy plní svůj úkol v přípravě dětí ze sociálně slabších rodin na vstup do prvního ročníku. Výchovně vzdělávací činnost ve sledovaných přípravných třídách je hodnocena jako velmi dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Povinná dokumentace škol stanovená §38a zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- návrh koncepce ZvŠ Ostrava Mariánské Hory,
- plán dlouhodobého rozvoje školy pro období 2001 - 2005,
- hlavní úkoly výchovně vzdělávacího plánu pro rok 2001/2002,
- plán personálního rozvoje pracovníků,
- plán pedagogických rad a porad,
- plán práce protidrogového preventisty,
- plán práce výchovného poradce,
- minimální preventivní program,
- organizace školního roku 2001/ 2002,
- vnitřní řád školy,

- řád školní družiny
- provozní řád,
- pracovní řád pro zaměstnance ZvŠ Ostrava Mariánské Hory,
- vnitřní systém kontroly pro školní rok 2001/ 2002,
- vnitřní platový předpis,
- pracovní náplně,
- postup při vyřizování stížností, oznámení a podnětů,
- poskytování informací a řešení stížností a podnětů,
- osvědčení „škola pracuje jako modelová škola programu Začít spolu“.

ZÁVĚR

Hodnocení průběhu vzdělávání

Plánování vzdělávací práce na základní škole i ve speciálních třídách základní školy vychází ze schválených učebních osnov. Přípravné třídy pracují podle programu Začít spolu a plní velmi dobře svůj úkol při přípravě dětí ze sociálně slabších rodin na vstup do prvního ročníku.

Všichni vyučující mají zpracovány časově tematické plány a pro žáky se specifickými poruchami učení i individuální vzdělávací plány. Sedm ze dvaceti učitelů školy nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Tato skutečnost však negativně neovlivňuje průběh vzdělávání. Prostorové a materiální podmínky odpovídají úrovni současného stavu škol.

Snaha pomoci žákům ze znevýhodněného sociálně kulturního prostředí vytváří na škole velmi příznivé psychohygienické podmínky. Metody a organizační formy práce vychází ze vzdělávacích cílů a respektují sociodemografické podmínky a individuální schopnosti žáků. Ve vyučovacích hodinách byla využívána převážně pozitivní motivace, přístup k žákům byl citlivý a hodnocení bylo spravedlivé a objektivní. Verbální i neverbální komunikace učitelů má vysokou úroveň.

Celkově je úroveň vzdělávání ve sledovaných oblastech hodnocena jako velmi dobrá.

Škola má vytvořen ucelený systém plánování, který zahrnuje všechny oblasti činnosti školy. Organizace školy je dobře promyšlená, účelná a funkční. Velmi dobrou úroveň má i operativní řízení školy. Pozitivní pracovní atmosféra na pracovišti i snaha zaměstnanců o dosažení dobrých výsledků svědčí o dobré úrovni v oblasti vedení a motivace pracovníků. Systém kontrolní činnosti je promyšlený, kontroly probíhají podle plánu kontrolní činnosti a jejich výsledky jsou evidovány a projednány s odpovědnými pracovníky.

Celkově jsou podmínky vzdělávání hodnoceny jako vynikající.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PhDr. Vladimír Vocolka	PhDr. Vladimír Vocolka
Členové týmu	Mgr. Lenka Vojtovičová	Mgr. Lenka Vojtovičová
	PaedDr. Zbyněk Knop	PaedDr. Zbyněk Knop
	Mgr. Ivo Závodný	Mgr. Ivo Závodný

V Bruntále dne 4. února 2002

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 5. února 2002

Razítko

Ředitelka školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Mgr. Šárka Bernsteinová

Mgr. Šárka Bernsteinová
podpis

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad Moravskoslezského kraje odbor školství, mládeže a sportu 28. října 117 702 18 Ostrava 2	12. březen 2002	141 133/02-005136
Moravskoslezský kraj - Krajský úřad PhDr. Jaroslava Weningerová zástupkyně hejtmána 28. října 117 702 18 Ostrava 2	12. březen 2002	141 134/02-005136

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány